

KOMMUNEPROGRAM 2019-2023

I. HVORFOR MILJØPARTIET DE GRØNNE?

Fordi kampen for klima og miljø er vår tids viktigste sak, og vi fører den mest gjennomarbeidede og konsistente politikken for å ivareta klima, natur og miljø.

Mener du også at

- Gullaug («Dynotomta») skal tilrettelegges som et natur- og rekreasjonsområde, og at byggeforbudet 100 meter fra sjø skal respekteres?
- innbyggernes trivsel og helse skal ha førsteprioritet ved all planlegging og utvikling?
- boligområdene skal skjermes mot miljøbelastende industri- og næringsutvikling?
- Damtjern og området rundt skal bevares som et bade- og rekreasjonsområde?
- vern av matjord er viktig?
- naturreservatene skal skjermes ved romslige buffersoner med byggeforbud?
- «grønne lunger» i tettbebygde områder skal bevares slik at disse er nær og lett tilgjengelige for alle, også funksjonshemmede?
- nærskogene til innbyggerne er viktige som tur- og rekreasjonsområder, og derfor bør ivaretas og skjøttes som dette?
- mangfold er viktig, men også vesentlig å redusere forskjeller og utenforskap i samfunnet for å gi alle et verdig liv?

Da bør du stemme på Miljøpartiet De Grønne!

Vi mener at politikerne må prioritere annerledes. Valget i høst vil stå mellom grå og grønn politikk, og det er avgjørende å stemme MDG. Med så kort frist på å halvere CO₂-utslippene våre, og med et nødvendig mål om at Liersamfunnet skal bli klimanøytralt innen 2030, må det eneste partiet som ikke forhandler bort gjennomslag på klima og miljø bli størst mulig. På tross av fine partiprogrammer har andre partier gang på gang byttet grønne gjennomslag mot seiere på andre områder. Vi er det eneste partiet som i praksis har fulgt og fortsatt vil følge vedtatt energi- og klimaplan.

Vår lokalpolitikk skal støtte bærekraftig nasjonal og global politikk. Vårt mål er et medmenneskelig og inkluderende samfunn i økologisk balanse – et samfunn med økonomisk, økologisk og sosial bærekraft. For å bygge et slikt samfunn trenger vi livskraftige lokalsamfunn og nytenking. Lokal politikk handler om prioriteringer, men der andre partier kommer med fagre løfter for å sikre økt velstand og «vekst», vil Miljøpartiet De Grønne kjempe for å ta vare på jorda og naturmangfoldet.

II. POLITISK MANGFOLD & MEDVIRKNING

«De Grønne vil gi lokaldemokratiet større armslag, og gi innbyggerne i Lier mer innflytelse på de sakene som kan avgjøres lokalt.»

Miljøpartiet De Grønne Lier vil:

- At aktuelle planer som skal ut på høring blir presentert på en forståelig måte.
- Sikre at miljøhensynet gis tilstrekkelig oppmerksomhet i alle saker.
- At kommunen systematisk tar internett i bruk, ikke bare for å informere og forenkle saksbehandlingen, men også for å hente inn forslag og meninger fra innbyggerne. Kommunen har likevel et ansvar når det gjelder å nå ut til alle, også de som ikke benytter internett.
- At kommunal informasjon er tilgjengelig der folk samles.
- Jobbe for en mer demokratisk boligpolitikk. I praksis betyr dette mer makt til innbyggerne og mindre makt til utbyggerne.

III. EN GRØNN & MANGFOLDIG KOMMUNE

«De Grønne ser det som grunnleggende å ta vare på naturmangfoldet, både fordi det har verdi for oss mennesker og fordi naturen har egenverdi.»

3.1 JORDBRUK, NATUR & RESSURSER

Miljøpartiet De Grønne Lier vil:

- At Lier kommune lager en lokal handlingsplan for å bidra til å løse miljøutfordringene; «Tenke globalt – handle lokalt».

- Ha klimabudsjetter som styrer mot klimanøytralitet.
- At kommunen oppretter arealregnskap med sikte på arealnøytralitet.
- At kommunen strammer inn på sin uheldige praksis med stadige dispensasjoner fra regler som ligger i vedtatt kommuneplan.
- Si nei til nedbygging av matjord, og jobbe for økt selvforsyning og matsikkerhet.
- Ha en nullvisjon for tap av artsmangfold, gjennom en tiltaksplan mot fremmede arter og et vern av de truede artene, med et spesielt fokus på bie- og insektbestandene.
- Styrke kollektivtilbudet og redusere prisene, og ha fokus på fortsatt utbygging av gange- og sykkelveinettet.
- Arbeide for elektrifisering av kollektivtrafikken.
- Ta i bruk alle egnede tak i kommunen til solenergi eller grønne tak.
- Vi vil slutte med unødvendig engangspplast, redusere plastbruk i landbruket, fase ut gummigranulat, og rydde opp i alle typer plastforsøpling
- Stimulere til økt økologisk jordbruk.
- Sikre god vannkvalitet og gode levekår for fisken i Drammensfjorden og kommunens elver, bekker og vann, samt å se til at fiske (og kultivering) i vassdragene utøves bærekraftig.
- Kartlegge bestander av fremmede fiskearter og iverksette tiltak for å redusere skadeomfanget av disse.
- Opprette en egen lokal nemnd som har tilsyn med dyrevelferd (i tillegg til Mattilsynet).
- Sørge for nydyrking / jordforbedrende tiltak som opprettholder Liers produksjonsevne.
- Legge til rette for parsellhager i nye boligområder.
- Legge til rette for andelslandbruk.

- Legge til rette for skolehager ved alle skolene i Lier.
- Etablere flere kompostplasser og sikre at de blir drevet forsvarlig.
- Iverksette tiltak for å hindre bruken av torv i private og kommunale hager.
- Opprette flere avdelinger for gjenbruk i forbindelse med avfallshåndtering / som en del av gjenvinningsstasjonene. (Gjerne i samarbeid med andre nærliggende kommuner.)
- Gi ungdom og arbeidsledige på tiltak mulighet til å lære mer om hvordan vi kan utvikle vår matproduksjon for å dekke mest mulig av vårt lokale behov.
- Stimulere til samarbeid mellom NAV og behov for arbeidskraft til jordbruket.

ARTSMANGFOLD & KULTURLANDSKAP

«Lier er en mangfoldig kommune med unike, verdifulle naturområder, suveren matjord og en rik kulturarv. Vi må være vårt ansvar bevisst og ta vare på disse verdiene gjennom god politikk, bærekraftig bruk og sunn fornuft»

Miljøpartiet De Grønne Lier vil:

- Ivareta kulturlandskap ved nytenking når det gjelder husdyrhold. (For eksempel se på muligheten for en forsøksordning med villsau og -geiter.)
- Åpne for støtte/tilskudd til å drive tradisjonelt jord- og landbruk. (For eksempel etablering eller gjenåpning av slåttemark)
- Sikre allemannsretten og at denne er godt kjent blant kommunens innbyggere.

- Opprettholde markagrensen.
- Kun støtte prosjekter med en tydelig sosial og grønn profil. Ved utbygging av «Fjordbyen» på Lierstranda må de tidligere veletablerte bomiljøene også ivaretas.
- Stanse forurensningen fra Franzefoss pukkverk og sørge for opprydding av forurensningen av vassdragene, spesielt rundt Damtjern og Lierelva.
- At Damtjern og områdene rundt skal bevares som et trygt og godt bade- og rekreasjonsområde, uten mer industriutbygging.
- Si «nei» til storutbygging på Gullaug. Vi ønsker en ny, oppdatert plan for Gullaugtomta som ivaretar det biologiske mangfoldet, kulturminnene, kulturlandskapet og områdets estetiske kvaliteter.
- Arbeide for Vikeralternativet med lang tunell fra Dagslett til Viken som det eneste akseptable alternativet for E 134 - E 18.
- Arbeide for å bedre parkeringssituasjonen ved Lier stasjon og bevare lokale stopp ved Lier stasjon når fjordbyen bygges ut.
- Utvide Linnestranda naturreservat.
- Verne flere naturområder mot inngrep.
- Verne Sørumåsen som rekreasjonsområde.
- Sikre at økosystemer blir ivaretatt ved industriutbygging. Ytterligere skade må forhindres, og opprydding og gjenoppretting må til der det er mulig.
- Etablere naturlige kantsoner langs vassdragene der dette ikke finnes allerede, for å beskytte dyre-, insekt- og plantelivet, samt å forhindre erosjon.
- Sikre viltkorridor mellom Kjekstadmarka og øvrige Lier.
- Fortsette tiltakene for å redusere omfanget av fremmede arter og verne truede arter.

- Sikre at nyplanting i kommunal regi ikke øker omfanget av uønskede planter og utarbeide retningslinjer og veiledere for private utbyggere i forbindelse med plantevalg.
- Forby bruk av miljøødeleggende sprøytemidler på kommunal eiendom, og arbeide for redusert bruk blant innbyggere og i næringslivet.
- Sikre rasutsatte boligområder med kvikkleire, spesielt rundt Lierelva/Eikenga.
- Redusere bruken av veisalt.

3.2 ENERGISPARING & REDUSERT FORBRUK

Miljøpartiet De Grønne Lier vil:

- Fortsatt være en foregangskommune i satsing på energiøkonomisering og fornybar energi i offentlige bygg.
- At kommunen følger opp tiltakene i energi- og klimaplanen ved å lage klimagassregnskap og et forpliktende klimabudsjett.
- Tilby gratis eller billig rådgiving om energisparing og –omlegging til innbyggerne, frem til staten eller fylkeskommunen etablerer et slikt tilbud.
- Vurdere et enklere, mer brukervennlig system enn det som finnes i dag (gjennom for eksempel Enova).
- Utarbeide gode lokale planer for utbygging av fornybar energi, og for oppgradering av eksisterende anlegg og linjer.
- Vurdere forsøksanlegg med negativ CO₂-utslipp (pyrolyseanlegg) til lokal varme- og strømproduksjon med hageavfall og kvist som brensel.

- Tilby gratis eller rimelig rådgiving om energisparing og -omlegging til drivhuseierne.
- Vurdere «grønne tak» på alle kommune- eller statseide nybygg.
- Vurdere tilskuddsordninger til huseiere i forbindelse med etablering av «grønne tak» på renovering av eksisterende bolig og eiendom, samt ved nybygg.
- Opprette flere ladestasjoner for el-biler.
- Arbeide for å redusere matsvinn.
- Opprette flere avdelinger for gjenbruk i forbindelse med avfallshåndtering / som en del av gjenvinningsstasjonene. (Gjerne i samarbeid med andre nærliggende kommuner.)
- Jobbe for en reklamefri skolehverdag.
- Vurdere mulige tiltak for å redusere bruken av engangsgriller.

IV. ET FREMTIDSRETTET NÆRINGS LIV

«Livskraftige lokalsamfunn trenger livskraftig næringsliv. Vi vil legge til rette for fremtidsrettede, bærekraftige og miljøvennlige arbeidsplasser i nærmiljøet. «

Miljøpartiet De Grønne Lier vil:

- Skape bærekraftige og trygge arbeidsplasser for en framtid uten olje.
- Legge til rette for grønn nyskaping ved å bygge på eksisterende miljø.
- Arbeide for fulle stillinger og heltidskultur i Lier.
- Oppfordre til forsøk med kortere arbeidstid i heltidsstillinger i samarbeid med partene i arbeidslivet.

- Styrke den lokale og regionale matproduksjonen.
- Arbeide for gradvis omlegging til økologisk landbruk.
- Støtte opp om produksjon og distribusjon av lokal og kortreist mat.
- Kreve god dyrevelferd i alle ledd innen kjøtt- og melkeproduksjon.
- Øke kunnskapen om andelslandbruk og bidra til etablering av dette.
- At lokal kultur, eierskap og identitet er sterkt og synlig til stede i reiselivsvirksomheter og -produkter.
- Sikre at kommunen har egnede lokaler for lokale bedrifter.
- Prioritere virksomheter med god miljøprofil.
- Stimulere til dialog og samarbeid mellom fag- og forskningsmiljø.
- Kartlegge eiendommer som ikke er i bruk for å se om de kan brukes til bolig, næring eller grøntsoner.
- Fremskynde nedleggelsen av pelsdyrnæringen.
- Jobbe for at oppdrettsanlegg skal ha null rømninger, null utslipp og null ressurser på avveie.
- Avvikle Franzefoss pukkverk som planlagt.

V. BARNEHAGE / SKOLE

Miljøpartiet De Grønne Lier vil:

- At alle barn skal føle seg sett, trygge og ivaretatt i barnehage- og skolehverdagen.
- At alle barn skal kunne utvikle seg ut fra egne forutsetninger og at undervisning og lek tar hensyn til dette.
- At barnehagene, skolene og SFO skal ha høy kvalitet, med høyt kompetente og et tilstrekkelig antall ansatte til å kunne se hvert

enkelt barn og gi det best mulig omsorg og undervisning.

- At elevene i alle skolene i Lier skal ha en times fysisk aktivitet daglig.
- At praktiske emner og ekskursjoner i naturen gis en større plass i skolen.
- Tilby alle barn et gratis, sunt og bærekraftig måltid i grunnskolen og i barnehagen.
- Ha trygge skoleveier. Organiserte gå-grupper til og fra barneskolene vil kunne styrke både fellesskap og helse
- Satse på en skole med mindre press, stress og målehysteri.
- Arbeide for en leksefri skole, med unntak av leselekser.
- Etablere nye og styrke eksisterende skolehager ved at skolene har tilgang til parseller for dyrking av grønnsaker og frukt, som en del av undervisningen, og for å stimulere til fornyet interesse for tradisjonen med private kjøkkenhager.
- At elevene undervises om økologi, økologisk landbruk og om betydningen av sunn ernæring.
- At elevene skal få større mulighet til å velge valgfag, og mellom teoretisk og praktisk opplæring.
- Styrke skolehelsetjenesten.
- Øke andelen av lokal og økologisk mat i barnehagene og skolene.

VI. HELSE- & SOSIALPOLITIKK

«Forebyggende helsearbeid legger grunnlaget for god helse og et godt liv - livet ut. «

Miljøpartiet De Grønne Lier vil:

- Utjevne sosiale forskjeller og utenforskap i samfunnet for å gi alle verdige liv.
- Bekjempe barnefattigdom.
- Gjenreise den sosiale boligpolitikken.
- Øke satser for sosialhjelp.
- Arbeide for en mer rettferdig skattepolitikk.
- Ha forsøk med borgerlønn og et mer inkluderende arbeidsliv for flere med nedsatt funksjonsevne.
- At førstelinjen i NAV blir styrket.
- Arbeide for reell likelønn.
- Gi bedre diskrimineringsvern for «skeive» og transpersoner.
- Ha kjønnsnøytrale toaletter i alle kommunale og offentlige bygg.
- At sykkelveiene og gangveiene oppgraderes og gis høyere status som transport-årer, i tillegg til rekreasjonsbruk.
- Verne Joseph Kellersvei som skolevei, og regulere godstrafikk via Gjellebekk.
- Investere i rehabiliteringen av tunnelen i Gullaugkleiva og andre viktige deler av den gamle jernbanelinja, for å stimulere til videre bruk av gang- og sykkelveien.
- Prioritere fotgjengere, syklist, kollektivt reisende og nyttetransport foran privatbilisme.
- Jobbe for et bedre kollektivtilbud
- Øke andelen av lokal og økologisk mat i omsorgstun og sykehjemmene.
- Tilby mer lokalprodusert og økologisk mat på bordet ved alle møter i offentlig regi, samt å sikre et godt vegetarisk tilbud.
- Sikre enklere tilgang til deler av skog- og høydeområdene i kommunen ved å oppruste gangstier til åsene. (Øvrige tiltak kan for eksempel være «fjellbuss», i første omgang i helgene om vinteren.)

- Legge til rette for møteplasser mellom barn / unge og eldre.
- At eldreomsorgen skal være verdig, med sunn og god mat, tilpasset aktivitet, givende opplevelser og tid til nærhet.
- Øke grunnbemanningen i eldreomsorgen og innføre hensiktsmessig velferdsteknologi.
- Legge til rette for at eldre skal kunne bo hjemme så lenge som mulig, også ved å støtte opp om de pårørendes innsats.
- Styrke den helsefaglige kompetansen i hjemmesykepleien.
- Bruke eldresentrene aktivt som et ledd i forebygging og mestring av sykdom.
- Styrke skolehelsetjenesten
- Styrke psykisk helsevern, og øke kapasiteten i barne- og ungdomspsykiatrien.
- Styrke rusomsorgen.
- Styrke tilbudet til pasienter med psykiske lidelser og demens, og øke kunnskapene om forebygging og behandling.
- Gi personer med alvorlige psykiske lidelser rett til behandling i psykisk helsevern, også når tilstanden har sammenheng med bruk av rusmidler.
- Forebygge isolasjon og inaktivitet blant personer med rusproblemer eller psykiske lidelser, både gjennom støtte til frivillige initiativer, pasientorganisasjoner og offentlige ordninger.
- Styrke integreringen.

VII. MANGFOLD & KULTURLIV

«De Grønne mener fellesskapet aktivt skal støtte kultur og idrett. Vi ønsker et kulturliv som er fritt og uavhengig og at

kulturpolitikken tar sikte på å hindre ensretting».

Miljøpartiet De Grønne Lier vil:

- Opprettholde og styrke kulturskoletilbudet.
- At tiltak i regi av frivillige kulturorganisasjoner blir støttet økonomisk og praktisk, for eksempel med bruk av lokaler, logistikk og annonsering i kommunal regi.
- Gjeninnføre «den kulturelle skolesekken» og «den kulturelle spaserstokken».
- Ta vare på og synliggjøre kulturminner både gjennom aktiv bruk og vern.
- Støtte frivillig arbeid med økonomi og gode arbeidsvilkår.
- Jobbe imot all form for diskriminering.
- Fortsette kampen mot mobbing i hverdagen, særlig på skolen og i arbeidslivet.
- Møte alle nye innbyggere med respekt, støtte tiltak som fremmer tilhørighetsfølelse og tilrettelegge for naturlig deltakelse i lokalsamfunnet ut fra egne forutsetninger.
- Ta initiativ til at kommunen tar imot flyktningsfamilier i regi av FN.
- Styrke norskopplæringen ved Lier Voksenopplæring.

VIII. GRØNT SAMARBEID

«De Grønne er åpne for å samarbeide med de fleste politiske partier. Forutsetningen er et kompatibelt verdigrunnlag og et felles mål om et grønnere Lier»

Miljøpartiet De Grønne representerer en politisk retning som åpner for et bredt og variert samarbeid med de fleste partier. Det finnes grønn politikk i de fleste programmer, i større eller mindre grad, og det er i vår interesse at disse verdiene fremmes. Jo flere som jobber for et grønnere samfunn, dess bedre.

- De Grønne vil støtte grønne initiativ og jobbe imot miljøfiendtlige og usosiale prosjekter. Vårt mål er et grønnere Lier, på alle områder, og vi vil søke samarbeid der dette målet står i fokus.
- I tillegg til dette programmet, som er å anse som et utdrag av lokalpolitiske temaer, viser vi til Miljøpartiet De Grønnes partiprogram for øvrig politikk.